

ترازوی پیشرفت

دکتر نیره شاه‌محمدی

باتجربه‌تر از توانایی بالاتری برخوردارند. از این رو به معلمان گرمی که تازه وارد این حرفه شده‌اند برای اجرای اثربخش فرایند ارزشیابی توصیه‌های زیر داده می‌شود.

- قبل از شروع سال تحصیلی پرونده تحصیلی تمامی دانش‌آموزان خود را برای اطلاع از وضعیت تحصیلی آن‌ها بررسی و تعیین کنید امکان دارد چه منابع و راهبردهای آموزشی به پیشرفت تحصیلی آن‌ها کمک کند. سپس با مشارکت همکاران هم‌پایه خود، راهبردهای آموزشی مناسب برای کمک به بهبود پیشرفت تحصیلی آن‌ها را طراحی کنید.

- قبل از تدریس هر درس به دانش‌آموزان در مورد محتوایی که قرار است یاد بگیرند توضیح دهید. اهداف را روی تخته بنویسید و با توجه به آن‌ها ارزشیابی کنید.

- از روش‌های مناسب مانند موارد زیر، برای ارزشیابی استفاده کنید:
- تکمیل چک‌لیست‌های مشاهده؛

مهم‌ترین فعالیتی که پس از اجرای هر برنامه آموزشی صورت می‌گیرد ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان است و هدف آن است که معلم درباره پیشرفت دانش‌آموزان خود اندیشه کند و به درک روشنی از قوت‌ها، ضعف‌ها، و نیازهای آن‌ها دست یابد. هر چه اطلاعات فراهم‌شده از طریق ارزشیابی دقیق‌تر و کامل‌تر باشد، نشان می‌دهد که کدام بخش از آموزش به یادگیری منجر شده است و دانش‌آموزان از کدام بخش بهره لازم را کسب نکرده‌اند؛ لذا در آن زمینه به توجه و آموزش بیشتری نیاز دارند. پس لازم است معلم روش و ابزار ارزشیابی را به درستی و به‌گونه‌ای انتخاب کند که معطوف به اهداف آموزشی درس باشد و با توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان آماده و اجرا گردد.

عوامل زیادی بر اجرای درست ارزشیابی از فرایند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان تأثیر گذارند که مهم‌ترین آن‌ها تجربه معلم است. در برنامه‌ریزی و اجرای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی معمولاً معلمان

لازم است
معلم روش و
ابزار ارزشیابی
را به درستی
و به گونه‌ای
انتخاب کند
که معطوف
به اهداف
آموزشی
درس باشد
و با توجه به
تفاوت‌های
فردی
دانش‌آموزان
آماده و اجرا
گردد

عملکردشان و هدایت آن‌ها برای موفق شدن در انجام تکالیف و وظایفی که به عهده گرفته‌اند، ضروری است. دانش‌آموزان باید یاد بگیرند که چگونه از طریق مطالعه نتایج ارزشیابی، مشکلات آموزشی خود را رفع کنند و در مسیر پیشرفت قدم بردارند.

● به دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی و مطالعه منظم دروس خود کمک کنید، زیرا آنان برای موفقیت و بهبود پیشرفت تحصیلی خود به یک برنامه آموزشی و مطالعاتی مناسب نیاز دارند.

● روش‌های درست مطالعه هر درس را به دانش‌آموزان آموزش دهید. انتظارات و توقعات خود را با توانایی‌ها و استعدادهایشان متناسب کنید. همواره تفاوت‌های درون‌فردی و بین‌فردی دانش‌آموزان را مدنظر قرار دهید.

● به دانش‌آموزان نحوه مطالعه و آماده شدن برای ارزشیابی‌های کلاسی، تکوینی و امتحان را آموزش دهید. این امر سبب می‌شود تا آن‌ها نتایج بهتری در ارزیابی‌ها و آزمون‌های خود کسب کنند. ● به دانش‌آموزان خاطر نشان کنید در روزهای امتحان هر نیمسال تحصیلی کمی زودتر در مدرسه حاضر شوند تا به‌موقع در امتحان حضور پیدا کنند و زمان کافی برای پاسخگویی داشته باشند.

● در زمینه آزمون‌های کاغذ و قلمی؛

- زمان‌بندی آزمون و شیوه تخصیص زمان به هر سؤال را توضیح دهید؛

- از آن‌ها بخواهید ابتدا کل سؤالات را یکبار بخوانند. سپس به سؤالاتی که پاسخ آن را می‌دانند و نسبت به پاسخ آن مطمئن هستند و سؤالاتی که نمره بیشتری دارند، زودتر پاسخ دهند؛

- دور سؤالاتی را که پاسخ نداده‌اند با مداد خط بکشند تا بعداً آن‌ها را پاسخ دهند؛

- دانش‌آموزان توجه کنند که شماره پاسخ‌ها و سؤال‌ها با هم مطابقت داشته باشد؟

- گاهی اوقات تصحیح اوراق را به دانش‌آموزان بسپارید. این امر باعث می‌شود به اشتباهات خود در آزمون بهتر پی ببرند و مفاهیم را بهتر یاد بگیرند. - قبل از پایان امتحان به دانش‌آموزان ۵ دقیقه وقت دهید تا پاسخ‌های خود را بازبینی کنند.

● از ایجاد رقابت ناسالم در میان دانش‌آموزان اجتناب کنید، آن‌ها را با همدیگر مقایسه نکنید بلکه هر فرد را با خودش مورد مقایسه قرار دهید.

* منبع

1. Brenny, K., Martin, K. (2005). 1000 best New teacher survival secrets. United State: Sourcebooks.

- ارائه گزارش انجام کارها و فعالیت‌های عملی؛
- انشانویسی: منظور از انشا، دادن پاسخ کتبی به سؤال در قالب متن است و هدف آن بحث کردن، ارزیابی، تجزیه و تحلیل، خلاصه کردن و نقد کردن می‌باشد؛

- خودارزشیابی: فرایندی است که در آن دانش‌آموز عملکرد و میزان یادگیری خود را به‌طور نظام‌دار مرور می‌کند؛

- ارزشیابی هم‌گروهان: این نوع از ارزشیابی در گروه‌های کوچک و توسط اعضای گروه صورت می‌گیرد.

- فعالیت‌های کلاسی: فعالیت‌های کلاسی شامل فعالیت‌های عملی و نوشتنی به منظور فهم بهتر، شرکت در بحث‌های کلاسی، شرکت در کار گروهی یا فردی و انجام تمرینات کلاسی است؛

- فعالیت‌های خارج از کلاس مثل ساخت وسیله یا ابزار اندازه‌گیری، استفاده از رایانه و فناوری، تهیه روزنامه دیواری، پیدا کردن مثال‌هایی از زندگی روزمره در ارتباط با درس مورد نظر و مانند آن است؛

- انجام پروژه‌های فردی و گروهی؛ منظور از پروژه یک تکلیف متنوع است که شامل بیش از یک نوع فعالیت یا محصول است. پروژه‌ها می‌توانند شکل‌های متفاوت داشته باشند و به‌صورت دیواری، کلامی و... نیز گروهی یا فردی ارائه شوند؟

- پوشه تحصیلی که مجموعه‌ای منظم از فعالیت‌ها و کارهای دانش‌آموزان است و شواهد مستقیمی از تدریس، سطح دستیابی و پیشرفت دانش‌آموزان در طول زمان به دست می‌دهد؛

- تکالیف کلاسی، بین انجام تکالیف درسی و موفقیت تحصیلی رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. دانش‌آموزانی که تکالیف درسی خود را به‌طور کامل و با دقت انجام می‌دهند و برای رسیدن به پاسخ‌های درست تلاش می‌کنند، در پیشرفت تحصیلی خود موفق‌ترند.

● در ارزشیابی کلاسی، علاوه بر مفاهیم و دانش‌ها، مهارت‌های دانش‌آموزان نیز ارزشیابی می‌شود؛ بنابراین می‌توانید از روش‌هایی مثل امتحان کتبی، سؤال شفاهی، امتحان‌های عملی و ارزشیابی عملکردی استفاده کنید.

● ملاک‌های موفقیت دانش‌آموزان را در انجام هر یک از تکالیف و وظایف یادگیری معین کرده و اطمینان حاصل کنید که همه آن‌ها از این ملاک‌ها به‌خوبی آگاهی دارند.

● دانش‌آموزان را از نتایج ارزشیابی مطلع کنید. دادن بازخورد به دانش‌آموزان برای اصلاح و بهبود